

Saimenvikaren (*Phoca hispida saimensis*)

Bild: Mervi Kunnasranta (www.rktl.fi/riista/hylkeet/saimaannorppa.html)

Bakgrund

Saimenvikaren är klassificerad som en utrotningshotad art i Finland. För tillfället har vi ca 310 exemplar av sälen i sjön Saimen. År 2013 föddes 62 kutar. Efter att isen drog sig tillbaka efter den senaste istiden (för ca 10 000 år sedan) och landet igen började stiga ur havet blev sälen avstängd från havsvattnet och instängd i sjön Saimen och klassificeras nu som en egen art. Arten hotas idag av bl.a. fisket i sjön och därför har delar av sjön belagts i fiskeförbud för fångstredskap som kan hota sälarna. Andra faktorer som utgör ett hot är den ökande bebyggelsen och trafiken på och kring sjön, vilket stör sälhonorna och ungarna. Under varma, snöfria vintrar har sälhonorna även problem att hitta lämpliga platser för boet och skötseln av ungen. Sommaren 2013 samlade bl.a. teaterfestspelen i Nyslott in pengar som skall användas till att skydda sälens fortbestånd i vårt land. Även andra projekt och kampanjer har genomförts till förmån för sälen. Bl.a. har man försökt konstruera sälsäkra fångstredskap för fisk. Mera fakta om sälen hittar du bl.a. på Världsnaturfondens sidor <http://wwf.fi/maapallomme/uhanalaiset/kotimaiset/saimaannorppa/?gclid=CPabhdPctLoCFex3cAodSAYAmA>

Mål:

- Eleven skall reflektera över hur människans verksamhet påverkar växt- och djurarter i naturen.
- Eleven skall lära sig fakta om saimenvikaren.
- Eleven skall öva sig i att studera ett fenomen från flera olika perspektiv.

Inledning

En filmsnutt där Saimenvikaren utan ord och text presenteras i sin naturliga miljö.

(t.ex. <http://www.youtube.com/watch?v=hR6aJTBoQIs>)*) angående reglerna om upphovsrätt se nedan

Grupparbete

Eleverna delas in i grupper på max. 4 elever. Varje grupp får olika uppgifter, men alla uppgifter berör saimenvikaren på något sätt. Grupparbetet är ämnesövergripande.

Samtliga grupper får höra FNB:s nyhetsnotis som berör vikaren. Notisen finns att läsa i en egen bilaga.

Grupp 1:

Gör en presentation av Saimenvikaren där ni med text och bild redogör för sälens utseende, levnadssätt, föda, fiender, bo och ungar. Ni kan använda programmet power-point. (Alternativt en faktaplansch på stor kartong.)

Grupp 2:

Läs FNB:s nyhetsartikel om Saimenvikaren. Nu är ni redaktörer för tidskriften "Fiskarbladet". Skriv en kort artikel till bladet. I artikeln beskriver ni hur en yrkesfiskare i trakten kring sjön Saimen ser på beståndet av vikarsälen och på begränsningarna av fisket i sjön.

Grupp 3:

Läs FNB:s nyhetsartikel om Saimenvikaren. Nu är ni redaktörer för miljötidskriften "Naturbladet". Skriv en kort artikel till bladet. I artikeln beskriver ni hur en miljövärdare i trakten kring sjön Saimen ser på beståndet av vikarsälen i sjön och hur man kunde trygga sälens framtid.

Grupp 4:

Läs FNB:s nyhetsartikel om Saimenvikaren. Gör tillsammans en kort dramatisering som beskriver hur vikaren p.g.a. landhöjningen efter istiden blir instängd i sjön Saimen och utvecklas till en enskild, unik vikarart som nu är utrotningshotad. Ni kan träna på er dramatisering i klassen eller i korridoren strax utanför rummet och använda er av de föremål som finns i klassrummet.

Andra tänkbara gruppuppgifter:

Gruppen får på nätet ta reda vilka olika sätt man tills i dag har använt för att hjälpa och skydda sälarten att överleva och föröka sig. (Det mesta av materialet på nätet finns dock enbart på finska, vilket kräver tvåspråkiga elever.)

Skriv sälens dagbok för en dag. Hur skulle en dag från morgon till kväll i sälens liv kunna vara en sommardag vid sjön Saimen i östra Finland?

Gör en "radio- eller TV-intervju" med en "fiskare" som har uppfunnit en alldeles ny form av fiskeredskap som inte är ett hot för sälen. Banda in intervjun med telefon eller videobandspelare och spela upp den i klassen.

Gruppen gör ett bildkollage eller -serie med bilder på sälen. Kollaget görs på dator och visas för de andra eleverna med lämplig bakgrundsmusik.

Redovisning

Grupperna får redovisa sina resultat för de övriga grupperna i klassen. Grupp 1 som har arbetat med faktabiten inleder presentationen. Gemensam diskussion och utvärdering av arbetet (såväl resultatet i form av åsikter och fakta som grupparbetsmetodiken) efter presentationerna.

*) Om att visa filmer från Youtube i klassrummet: Det är i regel tillåtet att visa *en del av* en film inför klassen, alltså inte hela filmen. Du kan också välja att ge länken åt eleverna och be att de öppnar länken på en dator.